ಆನ್‌ಲೈನ್ ಶಿಕ್ಷಣ | ಒಳನಾಡಿನ ವಾಸ್ತವಿಕ ಚಿತ್ರಣ

ರಾಮಮೋಹನ್ ಖಾನಾಪುರಕರ್

ಕೊರೊನಾ ವೈರಸ್ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕವು ತಂದೊಡ್ಡಿದ ವಿಪತ್ತು ಭಾರತದ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಕಷ್ಟಕರ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಸಿತು. ಶಿಕ್ಷಣ-ಕ್ಷೇತ್ರವು ಹೊಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾದ ಆನ್‌ಲೈನ್ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿತ್ತು, ಇಲ್ಲವೇ, ಆಫ್‌ಲೈನ್ ಶಿಕ್ಷಣದೊಂದಿಗೆ ಸೊರಗಿ ಹೋಗಬೇಕಿತ್ತು. ಈ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾದರಿಯ ಆಯ್ಕೆಯು ಅನೇಕ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ, ಅದರಲ್ಲೂ, ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಹೊಂದಿರದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಭಾರೀ ಪ್ರಯಾಸವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದ್ದು ದಿಟ. ಈ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಯಾವುದೇ ತೊಡಕಿಲ್ಲದಂತೆ ನಿಭಾಯಿಸಬಲ್ಲ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಮೂಲ-ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಕೊರತೆಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಡಿಜಿಟಲ್ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಯಾವುದೇ ಮುನ್ಸೂಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಜಾರಿಗೆ ತರುವ ಶಿಫಾರಸನ್ನು ವಿಮರ್ಶಕರು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಂತೆ ಆಯಿತು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ "ಸಕ್ರಿಯ ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇದಿಕೆ"ಯು (Active Teachers' Forum) ನಡೆಸಿದ ಸಮೀಕ್ಷೆಯು "ಡಿಜಿಟಲ್ ಭೇದ"ದ (Digital divide) ನಿರುತ್ಸಾಹಗೊಳಸುವ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯನ್ನು ತೆರೆದಿಟ್ಟಿತು. ಇದನ್ನು ಶಮನಗೊಳಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಮಾನವಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯವು (Ministry of Human Resource Development - MHRD) ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಪರ್ಯಾಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕ್ಯಾಲೆಂಡರನ್ನು (Alternative Academic Calendar - AAC) ಹೊರಡಿಸಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಮಕ್ಕಳಿಗಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಪೋಷಕರಿಗೂ ಸಹ, ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ತಯಾರಿರುವಂತಹ ಸಲಹಾಸೂತ್ರವನ್ನು ವಿಧಿಸಿತ್ತು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಈ ಸಲಹಾಸೂತ್ರಗಳು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ಹಂತದ ಡಿಜಿಟಲ್ ತಯಾರಿ ಹಾಗು ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಕುಶಲತೆಗಳು ಅಗತ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದವು.

ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಗಳು

ತಾನು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವೆನೆಂಬ ಸಕ್ರಿಯ ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇದಿಕೆಯ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಅದು ಹೇಗೆ ಪರಿಮಿತ ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಿಕ್ಷಕರ ಮುಂದೆ ಅತಾರ್ಕಿಕ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಲೇಖನಕ್ಕಾಗಿ ಸಂದರ್ಶನ ನೀಡಿದವರು ಒದಗಿಸಿದ ಸಾಕ್ಷ್ಯಾಧಾರಗಳು ತಿಳಸುತ್ತವೆ. ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ಶುರುವಾದಾಗ ನಗರಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಸ್ಥಳೀಯರು ಜೀವನೋ-ಪಾಯಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಕಾರಣದಿಂದ ಭಾರತದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳು ತೀವ್ರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ಷೋಭೆಗೆ ಒಳಗಾದವು. ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ರೈತಾಪಿ ಜನ ಕೂಡ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಹಿನ್ನೆಡೆಯ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ನಿರಾಶಾದಾಯಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದಿನನಿತ್ಯವೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕರು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. ಜೊತೆಗೆ, ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ಶುರುವಾದಾಗಿನಿಂದ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ತರಗತಿಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಕಲಿಕಾ-ಕಲಾಪಗಳ ಆಸರೆಯೇ ಇಲ್ಲವಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ, ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾಣದಿರುವ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದೇ ಮೊದಲು ಶಾಲೆ ಮೆಟ್ಟಿಲು ತುಳಯುತ್ತಿರುವ ಪೀಳಿಗೆಯ ಮಕ್ಕಳ ಔಪಚಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಿಯಮಿತತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಂದು ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಸ್ವರೂಪ ತಾಳದೆ.

ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಳಜಿಗಳು

ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಮಾಹಿತಿ

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಪಾಲ್ಗರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಾಡಾ, ಮೋಖಾಡಾ ಹಾಗು ಜವ್ಹಾರ್ ವಿಭಾಗಗಳ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸಿದ ಸಂವಾದಗಳಿಂದ ಕೆಲವು ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕ ಅಂಶಗಳು ಹೊರ-ಹೊಮ್ಮಿದವು.

ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಬಹುತೇಕ ಜನರು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ವಾರ್ಲಿ, ಕೋಲಿ ಮಲ್ಹಾರ್, ಠಾಕುರ್, ಮಹದೇವ್ ಕೋಲಿ ಹಾಗು ಕಟ್ಕಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟಿನವ-ರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ಕಟ್ಕಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಉಳದವುಗಳಿಗಿಂತ ಕೀಳ್ಮಟ್ಟದ್ದೆಂದೂ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಪಾಯದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಎಂದೂ ವರ್ಗೀಕರಿಸ-ಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಕೆಲಸ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ನಗರಗಳಿಗೆ ವರ್ಷದ ಕೆಲವು ಋತುಗಳಲ್ಲಿ ಗುಳೇಹೋಗುವ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆ ತೊರೆಯುವುದು ಸಹಜ. ಇದು ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ಕಲಿಕೆಗೆ ತೊಡಕಾಗಿದ್ದು, ಅವರ ತದನಂತರದ ಶಾಲಾಶಿಕ್ಷಣದ ಮೇಲೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಶಿಕ್ಷಕರು ಈ ಮಕ್ಕಳು ಜೂನ್ ತಿಂಗಳ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಶಾಲೆಗೆ ಹಾಜರಾಗುತ್ತಾರೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾದ ಬಳಿಕ, ಮಗು ಪೋಷಕರೊಂದಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋದರೂ ಮರುವರ್ಷ ಮತ್ತೆ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿದಾಗ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿರುವ ಕಲಿಕೆಯ ಎಳೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಹೇಗೋ ಹೊಂದಿಸಿ-ಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿರುವುದು

ಶಾಲಾ ಆವರಣದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅವಕಾಶದ ಒಡನಾಟದಿಂದ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಅಗತ್ಯಗಳು ಬಹುತೇಕ ಪೂರೈಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ತಿಳುವಳಿಕೆ . ಶಿಕ್ಷಕರೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸಿದ ಸಂವಾದಗಳು, ಶಾಲಾಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಮಾಡುವುದೇ ಶಿಕ್ಷಕರ ಪ್ರಧಾನ ಕಾಳಜಿಯಾಗಿತ್ತೆಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಹೊರಗೆಡಹಿತು. ವ್ಯಕ್ತಿಗತ

ಸಂಬಂಧ ಕಳಚಿಕೊಂಡ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಶಾಲಾಶಿಕ್ಷಣದ ಮಾದರಿಗೆ ಈ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟಕರವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿಂದೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸರ್ಕಾರವು 2015ರಲ್ಲಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡ "ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಥದಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ" ಎಂಬ ಯೋಜನೆಗೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿ, ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಡಿಜಿಟಲ್ ಶಾಲೆಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ (ತೋರಿಕೆ) ಪ್ರಯತ್ನವು ಮನಗಾಣಿಸಿದ್ದೂ ಇದೇ ತಥ್ಯವನ್ನು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಈ ಡಿಜಿಟಲ್ ಶಾಲಾ ಯೋಜನೆಯು ಸಾಧಿಸಿದ್ದು ಅಲ್ಪ ಎಂಬ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪಾಲ್ಗರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಂದರ್ಶನಗಳು ತೋರಿಸಿತು: ಅದೊಂದು ಕಣ್ಣುಕುಕ್ಕಿಸುವ ತೋರಿಕೆಯ ಮಿಂಚಾಗಿತ್ತು, ಅಷ್ಟೇ.

ಶಾಲೆಗಳ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಪ್ರಸ್ತುತತೆ

ಆನ್‌ಲೈನ್ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕಥಾನಕವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪಾಲ್ಗರ್ ಪ್ರದೇಶದ ರಚನಾತ್ಮಕಾಗಿ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿರುವ ಅದರ ಸಮಾಜೋ–ಆರ್ಥಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ಶುರುವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನಮ್ಮ ನಿರ್ಜನ ನಗರ ಬೀದಿಗಳ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ತೋರಿಸಿದವು. ಅದೇ ವಲಸೆ ಕೆಲಸಗಾರರು ತಂಡೋಪತಂಡವಾಗಿ ನಗರಗಳಿಂದ ಹಳ್ಳಿಗಳತ್ತ ಮುಖ ಮಾಡಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾಧ್ಯಮದ ಗಮನ ಸೆಳೆಯಿತೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಇಟ್ಟಿಗೆ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಹಾಗು ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮದ ಪಟ್ಟಣಗಳಾದ ಥಾಣೆ, ಭಿವಂಡಿ, ವಸೈ ಮತ್ತು ಪುಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೇ, ನೆರೆಯ ಗುಜರಾತ್ ರಾಜ್ಯದ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪಾಲ್ಗರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ಥಳೀಯರು ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದುದು ಇಂಥದೇ ಒಂದು ವಲಸೆಯಾಗಿತ್ತು. ಕೊರೊನಾ ವೈರಸ್ಸಿನ ದಿಗಿಲು ಹರಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಹಳ್ಳಿಗರು ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾದಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಲು ತೊಡಗಿದರು. ಈ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನೀಡಲು ಮತ್ತು ವಲಸೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಸ್ಥಳೀಯ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಾಪಸಾತಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಆತಂಕದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸಡಿಲಗೊಳಿಸಲು ಸರ್ಕಾರವು ಸ್ಥಳೀಯ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿತು. ಆದರೆ, ಶಾಲೆಗಳು ಹಳ್ಳಿಗಳ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಕಾರಣದಿಂದ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯದೇ ಹೋಯಿತು.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಶಾಲೆಯ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಲು ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯುವುದು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕೊಂಪೆಯೊಂದರಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಾಮೀಣ ಶಾಲೆಯು ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ಬಡತನದ ಸತತ ಚಕ್ರವು ಒಂದು ದಿನ ನಿಲ್ಲುವ ಭರವಸೆಯ ಮೂಲವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ, ನಾಗರಿಕತೆಯಿಂದ ಬಹುದೂರವಿರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳೆಂದೂ ಮುಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ. ಶಾಲಾ ಆವರಣವು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸದಾ ತೆರೆದಿರುತ್ತದೆ. ಶಾಲೆಯು ಸಮುದಾಯದ ಬೆರೆಯುವ ತಾಣವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುದೇ ಅಲ್ಲದೇ, ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯೂರಿರುವ ಇತರ ಸಂರಚನೆಗಳಿಗಿಂತ ಇದು ಜ್ಞಾನಮೀಮಾಂಸೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬೇರೆಯದೇ ಆಗಿದೆ. ಶಾಲೆಯ ಈ ಮುಖವು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳು ಕೇವಲ ಭೌತಿಕ ಸಂರಚನೆಗಳಾಗಿದ್ದು, ಶಾಲಾ ಸಮಯದ ಬಳಿಕ ಅವು ಖಾಲಿ ಕೊಠಡಿಗಳಾಗಿ ಬದಲಾಗಿ, ದೀರ್ಘ ರಜಾದಿನಗಳಂದು ಚೈತನ್ಯಹೀನವಾಗಿಯೂ ಇರಬಹುದು.

ಔಪಚಾರಿಕ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ಸಮಯದ ತುರ್ತಿನ ಕಾಳಜಿಯಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಶಿಕ್ಷಕರೊಬ್ಬರು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯಗಳ ನಡುವೆ ಔಪಚಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅರಿವನ್ನು ಪೋಷಿಸಲು ಶಿಕ್ಷಕರು ಅದೆಷ್ಟು ಹೆಣಗಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದರ ಪರಿವೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳ ಮುಚ್ಚುವಿಕೆಯಿಂದ ಆ ಅರಿವು ಕುಂಠಿತಗೊಳ್ಳುವುದು ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿರಲಿಲ್ಲ.

ಈ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಶಿಕ್ಷಣವು ಕಲಿಕೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಸಂಬಂಧದ ಪರಿಧಿಯಿಂದ ಹೊರಗಿರಿಸಿ, ಸಂಪರ್ಕ ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಸಕ್ರಿಯ ಶಿಕ್ಷಕನನ್ನು ಓರ್ವ ಅನಾಸಕ್ತ ಶಿಕ್ಷಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಶಿಕ್ಷಕರು ಎದುರಿಸುವ ವಿಶಿಷ್ಟರೂಪದ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿ–ಕೊಳ್ಳುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಸರ್ಕಾರವು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಶಿಕ್ಷಣವೇ ಮಾನದಂಡವಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದಾಗ ಶಿಕ್ಷಕರು ಇದರಲ್ಲಿ ಅವಿಶ್ವಾಸ ತೋರಿ ಬೇರೆಯೇ ಹಾದಿ ತುಳಿಯಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು.

ಶಾಲೆಯನ್ನು ಮನೆಮನೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ

ಒಬ್ಬ ಒಳ್ಳೆಯ ಶಿಕ್ಷಕ ಹಾಗು ಮಕ್ಕಳ ನಡುವೆ ಒಂದು ಪ್ರಬಲ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧವಿರುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯ. ಶಿಕ್ಷಕರೆಂದರೆ ಕೇವಲ ಪಾಠ ಮಾಡುವವರಾಗಿರದೆ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಾಗಿ, ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿ ಹಾಗು ಕೆಲವು ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಒಟ್ಟಾರೆ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಬದಲಿ ಪೋಷಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ–ಆರ್ಥಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಬಹು ಆದರದಿಂದ ಕಾಣುವುದೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಮನೆಮಂದಿಯೊಂದಿಗೆ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಲು ಯಾವುದೇ ಅನುಮತಿ ಪಡೆಯುವ ಅಗತ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಶಿಕ್ಷಕರು ಶಾಲಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ತಲುಪಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಮುದಾಯಗಳ ನಡುವೆ ಔಪಚಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವು ಒಂದು ಕಡ್ಡಾಯ ಅಗತ್ಯವೆಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆ ಇದುವರೆಗೂ ಬೇರೂರದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಶಿಕ್ಷಕರು ಈ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ತಂತ್ರದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದು ಸಹಜವಾಗಿತ್ತು. ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸುವ, ಪಠ್ಯೇತರ ಓದಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುವ ಹಾಗು ಬರೆಯಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವಂತಹ ಮನೆಯವರ ಬೆಂಬಲವು ಔಪಚಾರಿಕ ಕಲಿಕೆಯ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದು, ಅದು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದರ್ಥ. ಈ ರೀತಿಯ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಬೆಂಬಲವಿರದ ಹಾಗು ಸಾಕ್ಷರ ರಹಿತ ವಾತಾವರಣ ಮೂಲಭೂತ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಯಾಸಕರ–ವಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ಮಕ್ಕಳೆಡೆಗೆ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವಂತಹ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಸಾಧನವೂ ಸರಿಸಾಟಿಯಾಗಲಾರದೆಂಬುದು ಶಿಕ್ಷಕರ ಬಲವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿತ್ತು.

ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಧಾನ

ಶಿಕ್ಷಕರು ಮಕ್ಕಳ "ಮನೆಗೆಲಸ"ದ ಅಭ್ಯಾಸ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಮಕ್ಕಳು ದಿನ ಬಿಟ್ಟು ದಿನ ಹಳ್ಳಿಯ ಒಂದು ಪೂರ್ವನಿಗದಿತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸೇರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ವಾಡಿಕೆಯ ಶಾಲೆ ಇರದಿದ್ದಾಗ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಾಡುವುದಾಗಲೀ, ಹಿರಿಯರೊಡನೆ ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವುದಾಗಲೀ ರೂಢಿಯಾಗಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳು ಈ ಕಟ್ಟುಪಾಡಿಗೆ ಸಂತಸದಿಂದ ಮಣಿದರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಈ ಮಕ್ಕಳ ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಸೇರಲು ದೂರದ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬರಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಮಗುವಿನ ಕಲಿಕಾ ಹಂತಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರಿವು ಇರುವುದರಿಂದ, ಅವರು ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಹಂತಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಯಾವ ಕೆಲಸಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಲ್ಲರು ಹಾಗು ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸಾಗುವ ಕಲಿಕಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ಯಾವುದೇ ಮಗುವಿನ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಬಲ್ಲರು ಕೂಡ. ಮನೆಗೆಲಸದ ಅಭ್ಯಾಸ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮುಂದಿನ ಮುಕ್ತ ತರಗತಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ತರಬೇಕೆಂದು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಶಿಕ್ಷಕರೊಬ್ಬರು ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಹೇಳಿ ಮಾಡಿಸಿದಂತಹ ಬಳಸಿ, ಅಳಿಸಿ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬಳಸಬಹುದಾದಂತಹ ಲ್ಯಾಮಿನೇಟೆಡ್ ಅಭ್ಯಾಸ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರು. ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸದೇ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಹಾಸು-ಗಲ್ಲುಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಕರ್ ಪೆನ್ನುಗಳ ಜೊತೆ ನೀಡಿ, ಅದನ್ನು ಕಪ್ಪುಹಲಗೆಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಬಳಸಬಹುದೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದರು.

ಶಿಕ್ಷಕರು ದಿನ ಬಿಟ್ಟು ದಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಸುತ್ತುತ್ತಾ, ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಜವ್ಹಾರ್ ಪ್ರಾಂತದ ಗುಡ್ಡಗಾಡಿನ ಶಿಕ್ಷಕರೊಬ್ಬರು ಈ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಣ್ಣುತಪ್ಪಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಸರ್ಕಾರವು ಮತ್ತೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧಿಸಲಾಗುವಂತೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆಯೊಂದನ್ನು ನಡೆಸಲು ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ಈ ಮಾದರಿಯ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವಂತೆ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನೂ ಒತ್ತಾಯಿಸಲಾಯಿತು. ನಗರಗಳ ಜನದಟ್ಟಣೆಯು ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಅಪರಿಚಿತರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದರೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಒಳನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಹಾಜರಾಗುವ ಶಿಕ್ಷಕರು ಪರಿಚಿತ ಮುಖಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ.

ಜವ್ಹಾರ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಗುಡ್ಡಗಾಡಿನ ಹಾಗು ಒಳನಾಡಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುವುದು ಒಂದು ದಂಡಯಾತ್ರೆಗೆ ಸಮನಾದ ಸಾಹಸವೇ ಸರಿ. ಅದರಲ್ಲೂ, ಇಲ್ಲಿನ ಮಳೆಗಾಲದ ಬಿರುಮಳೆಯ ಮುಸ್ಸಂಜೆಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟ ಇಳಿಯುವ ಆಪತ್ತಿಗೆ ಸಿಲುಕದೇ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲೇ ರಾತ್ರಿ ತಂಗುವುದು ಕ್ಷೇಮಕರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ "ದಂಡಯಾತ್ರೆ"ಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡ ಶಿಕ್ಷಕರೊಬ್ಬರು ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲುಗಳಿಗೆ ಅಂಟಿಸಬಹುದಾದ ಅಭ್ಯಾಸ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಮುದ್ರಿತ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮೊಡನೆ ಒಯ್ದಿದ್ದರು. ಮಕ್ಕಳು ಈ ಮನೆಗೆಲಸದ ಅಭ್ಯಾಸ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಮಯ ತೆರುವಂತೆ ಅವರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಪೋಷಕರನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಭೇಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ನೀಡಿದ್ದ ಅಭ್ಯಾಸಗಳಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ಎಷ್ಟು ಕಲಿತಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊಸ ಅಭ್ಯಾಸ-ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮಕ್ಕಳ ಮನೆಬಾಗಿಲಿಗೆ ಅಂಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷಕರು ಈ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಅನಿಗದಿತ ಭೇಟಿಗಳ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮೊಡನೆ ಕಪ್ಪುಹಲಗೆಯೊಂದನ್ನು ಹೊತ್ತುತಂದು, ಹಳ್ಳಿಮನೆಗಳ ಸಾರಿಸಿದ ಹಿತ್ತಲನ್ನೇ ತಮ್ಮ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಶಾಲಾಕೊಠಡಿಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇಂತಹ ಭೇಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಒಡನಾಡುವ ವೇಳೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ದೂರವನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟೂ ಪಾಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದ ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ, ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ ಶುಚಿತ್ವದ ಅಭ್ಯಾಸಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮತ್ತೆ-ಮತ್ತೆ ತಿಳಿಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಶಿಕ್ಷಕರ ಶ್ರಮದಿಂದಾಗಿ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕದ ಸಂಕಟದ ನಡುವೆಯೂ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳಿರದ ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕೆ ಮುಂದುವರಿಯು-ವಂತಾಯಿತು.

ಗಂಭೀರ ಕಾಳಜಿಗಳು

ಈ ಶಿಕ್ಷಕರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು, ಅವೆಷ್ಟೇ ನಿರಾಡಂಬರವಾಗಿದ್ದರೂ, ಔಪಚಾರಿಕ ಕಲಿಕೆಯು ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ಸಾಗಲು ಅತಿ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಿಕ್ಷಕರು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಶ್ರೇಣಿಬದ್ಧವೂ, ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗಳು ಕೆಳಗಿನವರ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡುವಂಥದ್ದೂ ಆಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದು, ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವರು ಅದನ್ನು ಚಲಾಯಿಸಲು ಮುಂದಾದರೆ ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗಳ ಹದ್ದುಗಣ್ಣು ಈ ಶಿಕ್ಷಕರ ಚೈತನ್ಯವನ್ನೇ ಉಡುಗಿಸುವ ಅಪಾಯ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಲೇಖನಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಸಂದರ್ಶನ ಪಡೆದ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಈ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯ ಅರಿವಿದ್ದರೂ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಹಾಯಹಸ್ತ ಚಾಚಲು ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುವ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅವರು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಶಿಕ್ಷಣದ ಗುರಿಯನ್ನು ತಲುಪಲು ಅಸಾಧ್ಯವೆಂಬ ಕಾರಣ ನೀಡಿ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಕಟ್ಟಿ ಆರಾಮವಾಗಿ ಕೂಡಬಹುದಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಸೌಲಭ್ಯವಂಚಿತ ಮಕ್ಕಳ ಔಪಚಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗಿದ್ದ ಬದ್ಧತೆಯೇ ಅವರನ್ನು ಆಫ್‌ಲೈನ್ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯನ್ನು ಅಪ್ಪುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಅದರಲ್ಲಿನ ಓರೆಕೋರೆಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುವಂತಹ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿತು.

ಶಿಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುವ ವಾಡಿಕೆಯ ತರಗತಿಯ ಕಲಿಕೆಗೆ ಈ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷವಿಡೀ ಎಳ್ಳುನೀರು ಬಿಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದರೇನಂತೆ? ಬಡತನದಲ್ಲಿರುವ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಕುಟುಂಬಗಳ ಪೋಷಕರು ಶಾಲಾ-ಆವರಣದ, ತರಗತಿಗಳ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಒಡನಾಟವನ್ನು ಯಾವುದೇ ವಿಧಾನವೂ ತುಂಬಲಾರದೆಂದು ಅರಿತು, ಯಾವುದೇ ಕ್ರಮಬದ್ಧತೆಯಿರದ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಶಿಕ್ಷಣವು ವ್ಯರ್ಥವೆಂದು ಭಾವಿಸಿರಬಹುದು. ವಾಸ್ತವಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಇಂತಿರುವಾಗ ಪೋಷಕರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು, ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ಮನೆಗೆಲಸ ನೋಡಿ-ಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಬಹುದು. ಹಾಗಾಗಿ, ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕದಂತಹ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಂಪರ್ಕದ ಬೋಧನೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿರಿಸಲು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಈ ಶಿಕ್ಷಕರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ತುಂಬ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗುತ್ತವೆ.

ನಮ್ಮ ಬಾಲಕ-ಬಾಲಕಿಯರನ್ನು ವಿದ್ಯಾವಂತರನ್ನಾಗಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ನಮ್ಮ ನಂಬುಗೆಗಳನ್ನು, ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಾಗು ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಈ

ಕೊರೊನಾ ವೈರಸ್ ಯಾವ ರೀತಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಶುರುವಾಗಿವೆ. ಈ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಹಾಗು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿರುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಶ್ರಮವನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಬೇಕಿದೆ. ಈ ಶಿಕ್ಷಕರಿರದಿದ್ದರೆ ಅನೇಕ ಮಕ್ಕಳು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಿರುಕುಗಳ ನಡುವೆ ಜಾರಿಬಿದ್ದು, ಮೇಲೇಳದಂತಾಗಿ ಅವರ ಕನಸುಗಳು ನುಚ್ಚುನೂರಾಗುತ್ತಿದ್ದುದು ದಿಟ.

ರಾಜಮೋಹನ್ ಖಾನಾಪುರಕರ್ ಅವರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೀತಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ಸಂಶೋಧನೆ ಹಾಗು ಬೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಶಿಕ್ಷಣ, ಇತಿಹಾಸ ಹಾಗು ದಕ್ಷಿಣ ಏಷಿಯಾದ ಸಾಮೂಹಿಕ ಸ್ಮೃತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ, ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿ ಕಾಲೇಜ್ ಆಫ್ ಲಂಡನ್‌ನ ಇನ್ಸ್‌ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಎಜುಕೇಶನ್‌ನಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು rammohan.khanapurkar.18@ucl.ac.uk ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಅನುವಾದ: **ಕುಶಾಲ್ ಬಿ.ಎಸ್** । ಪರಿಶೀಲನೆ: **ಲತಾ ಕೆ.ಸಿ**